

6.5.2013

TURUN LENTOASEMAN ROOLI LENTOLIIKENNESTRATEGIASSA

Turun lentoasema on matkustajamäärältään Suomen neljänneksi suurin ja kansainvälisessä rahtiliikenteessä Suomen toiseksi suurin lentoasema. Turun lentoasema poikkeaa useista maakunnallisista lentoasemista paitsi matkustaja- ja rahtivolyyymiensa määrällä mitattuna, myös liikenteen suuntautumisen suhteen. Turun lentoasema palvelee monipuolisia matka- ja kuljetusketjuja, ja lentoaseman lentoliikenneyhteyksillä on merkittävä aluetaloudellinen vaikutus koko Lounais-Suomessa. Turun lentoasemalla ja lentoaseman ympäristöön keskittyneillä logistiikkapalveluilla on merkittävä kasvu- ja kehittämispotentiaali.

Turun lentoasema osana monipuolisia matkaketjuja

Turun lentoaseman liki 455 000 matkustajasta yli 75 % matkustaa kansainvälisessä liikenteessä. Useiden maakuntakenttien tavoin Turun lentoasemaa ei siten voida nähdä ainoastaan kotimaan syöttöliikenteen asemana, eikä Turun lentoaseman liikennettä ole mahdollista korvata muilla liikennemuodoilla.

Turusta on suorat lentoyhteydet mm. Kööpenhaminaan, Tukholmaan, Riikaan, Gdanskiin ja Budapestiin sekä Maarianhaminaan, ja lisäksi useat matkanjärjestävät järjestävät Turusta tilauslentoja. Turun lentoasemalta suuntautuvien kansainvälisten lentojen solmukohtana toimivat paitsi Helsinki, mutta erityisesti Tukholma ja Kööpenhamina. Turun lentoasemalla on merkittävä rooli matkaketjujen solmukohtana yhdessä alueen satamien sekä rautatie- ja maantieliikenteen kanssa.

Turun lentoasemalla merkittävä rooli rahtiliikenteessä

Kansainvälisessä rahtiliikenteessä Turun lentoasema on kiistattomasti toisella sijalla heti Helsinki-Vantaan jälkeen. Lentorahtidissa erityisesti kansainvälinen pikarahtiliikenne kulkee Turun lentoaseman kautta. Suorat rahtilennot suuntautuvat mm. Belgiaan ja Viroon. Turun lentoasemalla on potentiaalia rahtiliikenteen edelleen kehittämiseen.

Lentoaseman ympäristössä sijaitsee kuljetusketjujen optimaaliseen hyödyntämiseen keskittyneiden logistiikka-alan toimijoiden alue, joille lentoaseman sijainti on ollut keskeinen sijoittautumiseen vaikuttava tekijä.

Turun lentoaseman sijainti on kuljetusketjunäkökulmasta optimaalinen Venäjälle ja Kiinaan asti johtavan rautatien, Keski-Suomeen vievän moottoritien ja E18-kehätien solmukohdassa. Lentoasema sijaitsee vain 15 minuutin ajomatkan päässä Turun ja Naantalın satamista. Lentoasemalla on 24/7/365 valmius eikä kentällä ole ajallisia eikä muitakaan rajoituksia. Turun kaupunki yhteistyökumppaneineen on kehittänyt lentoaseman aluetta ja nykyinen asemakaava mahdollistaa n. 400 000 kerrosneliömetrin rakentamisen. Lentoaseman pohjoispuolisen kaavoituksen valmistuttua, alue antaa mahdollisuuden yli miljoonan kerrosneliömetrin toteuttamiseen. Esimerkkejä alueen innovatiivisesta kehittämisestä ovat mm. erilaiset etätunnistustekniikoiden ja lentorahtimallien kehittämishankkeet.

Turun lentoasema tärkeä viranomaistoiminnan keskus

Rajavartiolaitos toteuttaa vuosina 2013–2017 talouden sopeuttamisohjelman, jonka tavoitteena on saada aikaan 28 milj. € kustannussäästöt. Osana sopeuttamisohjelmaa myös Rajavartiolaitoksen lentotoiminta uudistuu, ja tämän seurauksena laivueen esikunta ja ilma-aluskorjaamot keskitetään yhteen toimipisteeseen, joko Helsinkiin tai Turkuun. Järjestelyillä on tarkoitus saada aikaan noin 1,1 milj. € säästöt.

Turun lentokenttä on sijaintinsa, puitteidensa ja pääkaupungin lentotoimintaa vähäisemmän volyyminsa johdosta erinomainen sijoitusvaihtoehto edellä mainituille toimintoille. Helsingin Malmin lentoasema on elinkaarensa päässä ja uudet investoinnit kentän alueelle eivät ole tarkoituksenmukaisia. Turku tarjoaa Rajavartiolaitoksen esikunta, korjaamo, lento- ja koulustuotoiminnalle toimivan ja kustannustehokkaan toimintaympäristön.

Ensinnäkin, Helsinki-Vantaan nykyiset operaatiomäärät rajoittaisivat huomattavasti Rajavartiolaitoksen toimintaa. Toiseksi, Saaristomeren liikenteen kasvun johdosta Turun lentokenttä palvelisi sijaintinsa puolesta kiitettävästi operatiivista toimintaa. Helsinki-Vantaan ruuhkaisuuden takia Turun kenttä toimisi joustavana ja käytännöllisenä sijoituskohteena koko Pohjois-Itämeren valvontalentoja ajatellen. Kolmanneksi, lentokoulutusta on kovin vaikea toteuttaa Helsinki-Vantaan ruuhkaisella kentällä ja toisaalta merelliset koulutuslennot tulevat kalliimmiksi, kun siirtymiset harjoitusalueille pitenevät. Turussa on optimaalinen kenttä toimivine lennonjohtopalveluineen merellisten harjoitusalueiden läheisyydessä, ja tästä syystä lentokoulutuksen antaminen ilma-alusten miehistöille on sujuvaa – lentokoulutuksen osuus laivueen lentotunneista on huomattava, noin 20 %. Neljänneksi, ilma-aluskorjaamon näkökulmasta toiminta vaatii sujuvaa koelentoa, joka on Turussa helppo järjestää lähellä tukikohtaa, kun taas Helsinki-Vantaalla koelentoalue sijaitsee 15–20 minuutin matkan päässä. Turkuun on joka tapauksessa jäämässä suurin lentävä yksikkö, joten olisi loogista että tämän yksikön yhteyteen sijoitettaisiin myös korjaamo.

Lentoliikenteen aluetaloudellinen merkitys maakunnassa huomattava

Turun seudun elinkeinorakenne on monipuolinen, ja yli 60 % seudun teollisuustuotannosta menee vientiin. Alueen yrityksissä on paitsi kansainvälistä huippuosaamista mm. bio-, lääke-, ICT-, logistiikka-, meri- ja laivanrakennusaloilla, myös kasvupotentiaalia omaavia yrityksiä uusilla toimialoilla.

Turun seudun, maakunnan ja koko Lounais-Suomen yrityksille on jatkossakin turvattu mahdollisuus toimia osana kansainvälistä liiketoimintaympäristöä – yritysten kasvu ja kansainvälistyminen ovat Suomen tuotantorakenteen kehittymisen ja kilpailukyvyyn kannalta erityisen tärkeää. Pienet kotimarkkinat eivät tarjoa riittävää asiakaspohjaa kilpailukykyisen hyödyke- tai palvelutuotannon rakentamiseksi, ja tästä syystä kasvuhakuisten yritysten on kansainvälistyttävä jo varhaisessa vaiheessa. Onkin huolehdittava, että liiketoimintaympäristö tarjoaa myös lentoliikenteessä asiakastarpeisiin perustuvan riittävän palvelutason ja siten hyvät kansainvälistymisen edellytykset maakunnan yrityksille. Myös Suomessa sijaitsevien yritysten ja tuotantolaitosten on oltava asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden saavutettavissa – erityisesti tämä korostuu kansainvälisten yritysten tehdessä sijaintipaikkapäätöksiään. Lentoliikenteen riittävä palvelutaso on kansainvälisen liiketoiminnan turvaamiseksi alueella välttämättömyys.

Turun lentoasema palvelee koko Lounais-Suomen matkailua

Turun gateway-aseman kehittäminen vahvistaa koko maakunnan ja Lounais-Suomen matkailuelinkeinoja. Alueella on vahvoja kansallisia matkailubrändejä kuten kulttuurikaupunki Turku ja Turun saaristo,

joilla on vahvaa kansainvälistä kasvupotentiaalia. Matkailutoimiala ja sen sisältämä potentiaali asettavat Turun seudulla omat vaatimuksensa lentoliikenteen palvelutason kehittämiseksi. Vuonna 2011 yksinomaan Turun kaupungissa välitön matkailutulo oli yli 300 miljoonaa euroa. Turku on Suomen toiseksi suurin kansainvälisten kongressien järjestäjäkaupunki, ja kansainväliset kongressit tuovat kaupunkiin noin 14,1 milj. euroa matkailutuloa vuodessa. On huomattava, että Turun seudulla matkailijoista liki kolmannes on työasioissa matkustavia, ja erityisesti ulkomaisille työ- ja kongressimatkailijoille lentoliikenneyhteydet ovat ensiarvoisen tärkeitä. Mikäli Venäjän viisumivapaus toteutuu, matkailijamäärä ja matkailutulo tulevat koko Turun seudulla kasvamaan entisestään.

Lentoasemilla erilainen merkitys eri alueilla – tarkastelu samoilla kriteereillä ei tarkoituksenmukaista

Suomen lentoasemilla on alueiden näkökulmasta omat erilaiset roolinsa. Helsinki-Vantaan lentoasemaa on kehitettävä Suomen keskuskenttänä kansainvälisessä toimintaympäristössä. Alueellisesti merkittäviä lentoasemilla, kuten Turulla, Tampereella ja Oululla on oma roolinsa alueellisesti merkittävänä, kansainvälisiä lentoliikenneyhteyksiä tarjoavina lentoasemina. Näiden lentoasemien osalta (Turku, Tampere, Oulu) kolmen tunnin joukkoliikenneyhteyksien kriteeri matka-aikatarkasteluissa ei ole käyttökelpoinen – ensinnäkin sekä Turun että Tampereen lentoasemat toimivat Helsinki-Vantaan varalentoasemina, ja toisekseen näiltä lentoasemilta on oman maakuntansa aluetta laajemmin palvelevat, toimivat suorat kansainväliset yhteydet Eurooppaan. Lentoliikennestrategiatyössä saavutettavuutta koskevat kriteerit (mm. kolmen tunnin joukkoliikenneyhteys) tuleekin rajata koskemaan muita kuin alueellisesti merkittäviä, kansainvälisiä lentoasemia. Sen sijaan pienempien, alueellisuutta ja saavutettavuutta yhdistävien lentoasemien (esim. Seinäjoki, Varkaus) sekä matkailun kannalta tärkeiden lentoasemien (esim. Lapin lentoasemat) kehittämistä voidaan käsitellä osin erilaisin kriteerein.

Lentoasemaverkoston ylläpitoon kuuluvia kustannuksia on tarkasteltava suhteutettuna muun infrastruktuurin ylläpitoon. Lisäksi lentoasemaverkoston ylläpidon kustannuksia ja lentoyhteyksien aluetaloudellisia vaikutuksia on huolellisesti vertailtava ennen kuin lentoasemaverkoston suunnitellaan muutoksia. Lentoasemaverkoston ja lentoliikenneyhteyksien tulee ensisijaisesti palvella alueita, tukea alueiden toimintaa sekä edesauttaa alueellisen kilpailukykyyn kehittämistä sen sijaan, että se toimisi valtiolle tuloja tuottavana toimintana. Mikäli tulouttamiseen kuitenkin päädytään, tulee em. toiminnasta koituvat voitot korvamerkitä lentoliikenteen edelleen kehittämiseen.

Kansallisen kakkoskentän suunnitelmallinen kehittäminen ja markkinaehtoisen potentiaalın hyödyntäminen

Turun lentoaseman, lentoaseman ympäristön ja siihen liittyvien liikenneväylien kehittämisestä tulisi laatia Finavian ja kaupungin toimesta yhteinen kehittämissuunnitelma. Suunnitelman tulee olla konkreettinen ja se olisi vaiheistettava siten, että pienemmätkin uudistukset voidaan toteuttaa ilman, että ne jäävät hitaasti etenevien laajojen kehittämiskokonaisuuksien jalkoihin. Suunnitelma voidaan valmistella Finavian ja kaupungin paikallisin voimin. Suunnitelman toimeenpanossa tulee hyödyntää kaikki käytettävissä oleva kansallinen ja EU:n kehittämisrahoitus. Suunnitelman keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet on kirjattava lentoliikennestrategiaan.

Suomessa on Turun kenttä mukaan lukien muutamia kenttiä, joilla on sekä matkustaja- että rahtiliikenteen toimialueella hyvää markkinaehtoista kasvupotentiaalia. Tulevassa lentoliikennestrategiassa tulee löytää keinot tämän kansallista kilpailukykyä edistävän kasvupotentiaalın hyödyntämiseksi.

Miksi Turun lentoasemalla on merkittävä rooli osana lentoasemaverkostoa?

1. Verkostoperiaate on edelleen oikea tapa järjestää lentoliikenneyhteydet maakuntakentille. Lentoasemaverkoston ylläpitokustannuksia on tarkasteltava suhteessa muun infrastruktuurin investointeihin ja ylläpitokustannuksiin. Toimivat lentoliikenneyhteydet ja niiden kehittäminen ovat keskeisessä roolissa niin matkailun kuin muun elinkeinoelämän kehittämisessä.
2. Turun lentoasema on matkustajamäärältään Suomen 4. suurin ja kansainvälisen rahtiliikenteen volyymilla mitattuna Suomen 2. merkittävin lentoasema. Turun lentoaseman liikenteestä yli 75 % suuntautuu kansainväliseen liikenteeseen – useasta maakuntakentästä poiketen Turun lentoaseman merkitystä ei voida tarkastella yksinomaan kotimaan syöttöliikenteen näkökulmasta, eikä lentoaseman liikenne ole korvattavissa muilla liikennemuodoilla.
3. Turku tarjoaa Rajavartiolaitoksen laivueen esikunnalle ja ilma-aluskorjaamon sijainnille erinomaisen sijoittamispaikan lentoaseman ruuhkattomuuden ja hyvän sijainnin vuoksi. Myös ensiluokkaiset puitteet lentokoulutus- ja koelentotoiminnalle puoltavat Turkuja Rajavartiolaitoksen toimintojen sijoittamispaikkana.
4. Lentoyhteyksillä on Turun seudulle, Varsinais-Suomelle ja koko Lounais-Suomelle merkittävä alueloudellinen vaikutus. Maakunnan teollisuustuotannosta 60 % suuntautuu vientiin – lentoliikenteen palvelutason on tuettava kansainvälisesti kilpailukykyisen yritystoiminnan edellytyksiä Varsinais-Suomessa. Lisäksi alueella on merkittävää matkailun kasvupotentiaalia.
5. Suomen lentoasemilla on oma erityinen roolinsa lentoasemanverkostossa. Turun lentoasema sijoittuu Suomen lentoasemien joukossa kannattavimpien asemien joukkoon ja se toimii Helsinki-Vantaan varalentoasemana. Suomessa on Turun kenttä mukaan lukien muutamia kenttiä, joilla on sekä matkustaja- että rahtiliikenteen toimialueella hyvää markkinaehtoista kasvupotentiaali. Tulevassa lentoliikennestrategiassa tulee löytää keinot tämän kansallista kilpailukykyä edistävän kasvupotentiaalin hyödyntämiselle.
6. Turun lentoasemaa tulee tulevaisuudessa kehittää Lounais-Suomen lentoliikennekeskuksena, joka palvelee omaa maakuntaansa laajempaa maantieteellistä aluetta sekä kotimaan syöttöliikenteessä että suorilla kansainvälisillä lentoliikenneyhteyksillä.
7. Turun kaupunki ja Varsinais-Suomen liitto haluavat yhdessä Finavian, alueen kuntien, yritysten ja muiden yhteisöjen kanssa edistää Turun lentokentän kilpailukykyä ja kannattavuutta. Turun lentoaseman, lentoaseman ympäristön ja siihen liittyvien liikenneväylien kehittämisestä tulisi laatia Finavian ja kaupungin toimesta yhteinen kehittämissuunnitelma. Suunnitelman toimeenpanossa tulee hyödyntää kaikki käytettävissä oleva kansallinen ja EU:n kehittämisrahoitus. Suunnitelman keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet on kirjattava lentoliikennestrategiaan.

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO

Juho Savo
maakuntajohtaja

TURUN KAUPUNKI

Aleksis Randell
kaupunginjohtaja